

Fővárosi Ítéltábla
9.Pf.20.294/2020/5.

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Pap Gábor ügyvéd (felperesi képviselő címe) által képviselt **I.rendű felperes neve** (I. rendű felperes címe) I. rendű és **II.rendű felperes neve** (II.rendű felperes címe) II. rendű felpereseknek - a dr. Ujvárosi Erika kamarai jogtanácsos által képviselt **alperes neve** (alperes címe) alperes ellen **szereződés érvénytelenségének megállapítása** iránt indult perében a Budapest Környéki Törvényszék 2020. február 26. napján meghozott, helyesen 9.G.40.080/2018/35. számú rész- és közbenső ítélete ellen az alperes 36. sorszámon előterjesztett fellebbezése folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

ítéletet :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság rész- és közbenső ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezését megváltoztatja, és a keresetet teljes egészében elutasítja.

Kötelezi az I. és II. rendű felperest, hogy 15 napon belül fizessenek meg egyetemlegesen az alperesnek 239.000 (kétszázharminckilencezer) forint együttes első- és másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

- [1] A felperesek végleges keresetükben kérték, hogy a bíróság állapítsa meg, az I. rendű felperes mint adós és az alperes mint hitelező között 2007. július 12. napján a xxx forgalmi rendszámú gépkocsi megvásárlása céljából létrejött kölcsönszerződés érvénytelen. Kérték, hogy azt a bíróság az elszámolásig nyilvánítsa hatályossá, és kötelezze az alperest 765.097 forint megfizetésére. Kérték továbbá annak megállapítását, hogy az I. rendű felperes és az alperes között 2007. július 12. napján létrejött „Vételi/opciós jog alapításáról” elnevezésű szerződés és a II. rendű felperes és az alperes között 2007. július 5. napján létrejött készfizető kezességi megállapodás érvénytelen.
- [2] Előadták, hogy a szerződéskötéskor nem kapták meg az üzletszabályzatot, az alperes a felpereseket nem is tájékoztatta annak tartalmáról, megismerése és értelmezése rendkívüli nehézséget jelentett számukra, nem volt lehetőség arra, hogy az üzletszabályzatban használt kikötések tartalmát az alperessel megvitassák. Mindezért az üzletszabályzat a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 205/A. §-a szerint nem vált a szerződés részévé.
- [3] Érvénytelenségi okként hivatkoztak a Ptk. 209. §-ában foglalt tisztességtelenségre, tekintettel arra, hogy az alperes nem tájékoztatta megfelelően a felpereseket az árfolyamkockázat mibenlétéről, az I. rendű felperes nem kapott és írt alá semmilyen árfolyamkockázatot feltáró dokumentumot. Így a

szerződés sérti a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (rég. Hpt.) 203. § (6) és (7) bekezdésében, valamint a Ptk. 205. § (3) bekezdésében előírt tájékoztatási kötelezettséget, és nem felel meg sem a Kúria 2/2014. számú Polgári jogegységi határozatában, sem az Európai Unió Bírósága C-51/17. számú ítéletében foglaltaknak, miután nem minősül megfelelő tájékoztatásnak, ha az árfolyamkockázat viselése csak kikövetkeztethető a szerződés egyes rendelkezéseiből vagy különböző okiratokban szereplő rendelkezések együttes értelmezése alapján. Az I. rendű felperes az előírt tájékoztatást nem kapta meg, így az árfolyamkockázat korlátlan viselésének szerződési rendelkezése nem volt világosan felismerhető és érthető számára, alappal gondolhatta úgy, hogy az árfolyamkockázat nem valós. Ezért az árfolyamkockázat viselésére nem kötelezhető, és az ezt előíró szerződési kikötés teljes egészében érvénytelen. Miután azonban ez a szerződés főszolgáltatása körébe tartozik, így ennek tisztességtelensége a szerződés teljes egészének érvénytelenségét eredményezi. Felhívásra a felperesek akként nyilatkoztak, hogy az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás érvénytelensége miatt a kölcsönszerződés egyedi részének utolsó pontjában és az általános szerződési feltételeinek 7. pontjában foglaltak, ekként a kölcsönszerződésben szereplő általános szerződési feltételek módosítása elnevezésű pontban foglaltak tisztességtelenségét állítják.

- [4] A felperesek arra is hivatkoztak, hogy a kölcsönszerződés a régi Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontja alapján érvénytelen, tekintettel arra, hogy nem tartalmaz semmilyen költséget, díjat, amelyet a teljes hiteldíj mutató (THM) számításánál figyelembe kell venni
- [5] Előadták azt is, hogy a kölcsönszerződés a régi Hpt. 213. § (1) bekezdés a) pontja alapján semmis, miután nem tartalmazza, hogy a kölcsön folyósításának időpontjában mennyi volt a kölcsön forint összeghez képest számított svájci frank értéke, így nem tartalmazza a CHF-ben nyilvántartott kölcsön összegét, azaz a szerződés tárgyát, és annak kiszámítási módja sem található meg.
- [6] Kérték az opciós szerződés és a készfizető kezességi megállapodás érvénytelenségének megállapítását, miután az érvénytelen szerződés biztosítékaul kikötött szerződések is érvénytelenek.
- [7] Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.
- [8] Az elsőfokú bíróság rész- és közbenső ítéletében megállapította, hogy az I. rendű felperes és az alperes között 2007. július 12. napján a xxx forgalmi rendszámú gépjármű vonatkozásában 3.120.000 forint kölcsönösszegben létrejött kölcsönszerződés érvénytelen. A kölcsönszerződést érvényessé nyilvánította akként, hogy a deviza/forint átváltási árfolyamot 178,57 forintban maximálta, a szerződésben rögzített kamatmérték forintosítás fordulónapjáig történő érintetlenül hagyásával. A 2007. július 12. napján kelt „Megállapodás vételi/opciós jog alapításáról” és a 2007. július 5. napján kelt „Készfizető kezességi megállapodás” elnevezésű szerződések érvénytelenségének megállapítására irányuló keresetet elutasította.
- [9] Arra a következtetésre jutott, hogy a perbeli szerződés fogyasztói szerződésnek minősül, és az alperes által alkalmazott MCSK-0501. számú általános szerződési feltételek a szerződés részévé váltak a Ptk. 205/B. § (1) bekezdése alapján.
- [10] Nem találta alaposnak a felperesek régi Hpt. 213. § (1) bekezdés a) és b) pontjára történt hivatkozását, így ezen indokból a kölcsönszerződés érvénytelenségét nem állapította meg.
- [11] Az árfolyamkockázat viselését szabályozó szerződési feltételről elfogadta, hogy azt a felek egyedileg nem tárgyalták meg, tehát tisztességtelensége vizsgálható. Ennek során az elsőfokú bíróság az egyedi kölcsönszerződésben és az üzletszabályzatban foglaltakat, valamint az ügyintéző által adott tájékoztatást értékelte. Nem vette figyelembe azonban a gépjármű finanszírozási ajánlatban foglaltakat, ugyanis azok I. rendű felperes általi megismerését és a részére történt átadását az alperes nem tudta bizonyítani, ezt pedig az I. rendű felperes kifejezetten vitatta. A meghallgatott üzletkötő tanú akként nyilatkozott, hogy a felperesekkel kötött konkrét szerződésre nem emlékszik, és ajánlat ugyan minden esetben készült, de azt nem tudta megerősíteni, hogy

minden esetben át is adták az ügyfél részére. A 2007. július 5. napján aláírt megállapodás ennek bizonyítására nem alkalmas, abban ugyanis csak az szerepel, hogy az I. rendű felperes megismerte a finanszírozás valamennyi feltételét, de nem lehet megállapítani, hogy részére milyen okiratokat adtak át, és az ajánlattal kapcsolatban a megállapodásban mindössze annyi található, hogy az abban foglalt THM-et ismerte meg az adós. Nem vizsgálta továbbá az elsőfokú bíróság az alperes által csatolt brossúrák tartalmát sem, azok ugyanis nem képezték a szerződés részét, és az üzletkötő tanú sem nyilatkozott úgy, hogy azokat a felperesnek átadták volna. Arra is alaptalanul hivatkozott az alperes, hogy a felperesek újságcikkekből milyen tájékoztatást kaphattak, ugyanis nem a felpereseknek kellett tájékozódni a devizaalapú kölcsönök tulajdonságairól, hanem a konkrét szerződésről kellett az alperesnek tájékoztatást nyújtania. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az egyedi kölcsönszerződésben rögzítettek, valamint az MCSK-0501. számú általános szerződési feltételek 7. pontjában foglaltak kockázattelepítést, és nem kockázatfeltárást tartalmaznak. A szerződés rendelkezése alapján vitathatatlanul az I. rendű felperesnek kell viselnie a kamat- és árfolyamváltozásból eredő terheket. A felperesek keresetükben nem is azt vitatták, hogy a szerződéses rendelkezések alapján ezeket nekik kellene viselni, hanem ezen szerződéses rendelkezések tisztességtelenségére hivatkoztak, figyelemmel arra, hogy az alperes nem nyújtott részükre világos és érthető tájékoztatást. Az alperes helytállóan adta elő, hogy a szerződésben foglaltakból a törlesztőrészleteket, azok változását ki lehet számítani, azonban nem elegendő, ha azok kiszámíthatóak, hanem azok változásáról az adóst a fentieknek megfelelően tájékoztatni is kellett volna. Sem az egyedi szerződés, sem az üzletszabályzat 7. pontja nem tartalmazza azt az információt, hogy az árfolyamváltozás hatására a törlesztőrészlet összege korlátlanul megemelkedhet. A törlesztőrészlet összege kiszámítható, magasabb svájci frank árfolyammal végzett törlesztőrészlet-számítás magasabb törlesztő részletet eredményez, azonban nem a fogyasztó feladata az, hogy a képletekbe különböző lehetséges árfolyamot behelyettesítve következtetéseket vonjon le. A szerződés rendelkezik továbbá arról, hogy a törlesztőrészletek változásának elszámolása hogyan történik, azonban az alperes e körben sem nyújtott tényleges tájékoztatást, amelyből a fogyasztó a perbeli kölcsönszerződés gazdasági következményeit megismerhette volna, azaz felismerhette volna, hogy a törlesztőrészlet összege korlátozás nélkül, akár jelentős mértékben megemelkedhet. A szerződés nem tartalmaz semmilyen tájékoztatást az árfolyamváltozás irányáról és mértékéről sem. A szerződés tehát azt tartalmazza, hogy a törlesztőrészlet változhat, illetve a változó összeget hogyan kellene kiszámítani, így az elsőfokú bíróság álláspontja szerint amennyiben a fenti kritériumoknak eleget tett volna az alperes, akkor a szerződés rendelkezéseiből következne, hogy az árfolyamváltozás lehetősége valós, vagyis a hitel futamideje alatt bekövetkezhet, azonban a tájékoztatás fenti hiányosságaira figyelemmel ennek nincs jelentősége. A szerződéses rendelkezésekből az árfolyamkockázat viselése mindössze kikövetkeztethető. Az alperesnek a régi Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdéseiben foglaltakra tekintettel ugyan írásban kellett volna tájékoztatást nyújtania, ugyanakkor az elsőfokú bíróság vizsgálta, hogy a tájékoztatási kötelezettségének a szerződéskötés során eljáró ügyintéző mennyiben tett eleget. A meghallgatott üzletkötő tanú vallomása nem volt alkalmas annak megállapítására, hogy az alperes ügyintézője útján szóban megfelelően tájékoztatta volna a felpereseket, ugyanis a tanú által elmondottak nem teljesítik a fenti kötelezettséget, abból önmagában az árfolyamváltozással járó kockázatot megérteni, következményeit felmérni nem lehetett. Minderre tekintettel a szerződés árfolyamkockázatról szóló rendelkezései a Ptk. 209.§ (1), (2) és (4) bekezdése, valamint 209/A. § (2) bekezdése alapján semmisek, és mivel ezek a főszolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezések, érvénytelenségük az egész szerződés érvénytelenségét eredményezi.

- [12] Az elsőfokú bíróság a Ptk. 237. § (2) bekezdése alapján a szerződést érvényessé nyilvánította akként, hogy a deviza/forint átváltási árfolyamot maximalizálta annak figyelembevételével, hogy a fogyasztónak maximum 20%-os mértékű árfolyamkockázatot indokolt viselnie.
- [13] Elutasította a felperesek opciós szerződés és készfizető kezességi megállapodás érvénytelenségének

megállapítása iránti keresetét, mivel a kölcsönszerződést érvényessé nyilvánította, így megalapozatlan az a felperesi hivatkozás, hogy a kölcsönszerződés érvénytelensége miatt érvénytelenek ezen megállapodások is.

- [14] Az ítélet ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben az elsőfokú bíróság rész- és közbenső ítéletének a fellebbezésben foglalt, árfolyamkockázati tájékoztatással érintett körben történő megváltoztatását és a felperesek valamennyi kereseti kérelmének elutasítását kérte.
- [15] Előadta, hogy nem ért egyet szerződés tisztességtelenség miatti érvénytelenségével. Kiemelte, hogy az elsőfokú bíróság felhívására a felperesek megjelölték, hogy a szerződés mely rendelkezése tisztességtelenségére kívánnak hivatkozni, ez pedig a kölcsönszerződés egyedi részének utolsó pontja és az üzletszabályzat 7. pontja. Az egyedi kölcsönszerződés 1. oldal utolsó bekezdése azonban nem a felek jogait és kötelezettségeit szabályozza, így annak tisztességtelensége a Ptk. 209. § (1) bekezdése alapján nem állapítható meg. A felek jogait és kötelezettségeit a törlesztőrészlet-változás érinti, amelyről valóban az üzletszabályzat 7. pontja rendelkezik. Ugyanakkor az alperes álláspontja az, hogy a devizakockázatról szóló tájékoztatási kötelezettségének a szerződéskötés időpontjában hatályos jogszabályokban előírt módon eleget tett, ugyanis ekkor külön íven szövegezett kockázatfeltáró nyilatkozatot a jogszabályi rendelkezések nem kívántak meg. A megfelelő tájékoztatást az alperes a szerződés egyedi részében, az üzletszabályzat 7/A. pontjában, az ajánlatban és a gépjármű finanszírozási tájékoztatóban együttesen adta meg. A kölcsönszerződés egyedi része első oldalán kivastagítva szerepel, hogy a kölcsönszerződés devizaalapú, változó kamatozású, a szerződés felhívja a figyelmet arra, hogy az üzletszabályzatban szabályozott törlesztőrészlet-változás két tényezőtől, a CHF LIBOR-tól és CHF árfolyamváltozásától függ. A hiteltartozás alperestől független tényezők alapján történő változására az üzletszabályzat 7. pontja is felhívta a felperesek figyelmét, amelynek módosítása a szerződés egyedi részében is szerepel. Ezen felül az alperes megbízottjának alkalmazottja szóban is tájékoztatta a felpereseket, akik a per folyamán nem is vitatták, tudtak arról, hogy nekik kell viselniük az árfolyamváltozásból eredő terheket, és csak azt állították, hogy a tájékoztatás nem volt világos és érthető. Az üzletszabályzat 7. és 7/A. pontja szövegesen és az ellenőrző számítás könnyű elvégzését is segítő képletekkel rávilágított arra, miként hat ki a fenti két paraméter változása a törlesztőrészlet és az adóst még terhelő tőketartozás mértékére, így ez a tájékoztatás mindenben megfelelt a Kúria 6/2013. számú Polgári jogegységi határozatában és az Európai Unió Bíróságának C-51/17. számú ítéletében foglalt követelményeknek. Az üzletszabályzat 7/A. pontja egyértelműen akként szabályozta a változás megfizetésének módját, hogy nincs olyan mértékű árfolyamváltozás, amely esetén annak következményét már ne az I. rendű felperesnek kellene viselnie, nincs olyan helyzet, amikor a törlesztőrészlet-különbözet megfizetése ne őt terhelné. Sem az egyedi szerződésben, sem az üzletszabályzatban nincs olyan rendelkezés, amely alapján az észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó alappal gondolhatta volna azt, hogy az ügyletből eredően nem, vagy csupán korlátozott mértékben állna fenn kockázat az ő oldalán. Megfelel a tájékoztatás a C-186/16. számú ítéletnek is, miután kiderül a szerződésből annak működési mechanizmusa, vagyis hogy az árfolyamváltozás hatására az adós által fizetendő törlesztési kötelezettség mértéke is megnövekszik. A tájékoztatási kötelezettségnek az árfolyamváltozás mértékére, a kockázat reális voltára és valószínűségére nem kell kiterjednie. Az üzletszabályzat 7. pontja kifejezetten utal arra is, hogy az árfolyamváltozás következményét nemcsak az adott törlesztő részletre, hanem a teljes hátralévő tőketartozásra is figyelembe veszi az alperes, hiszen a szerződés megszűnése esetén ezen tőketartozásra eső árfolyamkülönbözetet érvényesíti. Az elsőfokú bíróság tévesen értékelte a bizonyítékokat, amikor nem vette figyelembe az alperes által hivatkozott ajánlatot. „A magánszemélyek kölcsönkérelme” elnevezésű okirat hátoldalán, a „Megállapodásban” az I. rendű felperes ugyanis akként nyilatkozott, hogy megismerte az alperes gépjárművásárlás finanszírozásáról szóló valamennyi feltételét, és megismerte az érvényben lévő ajánlatban

foglaltakat. Az ajánlat tartalmazza azt a figyelmeztetést, hogy „felhívjuk figyelmét, hogy a törlesztő részletek nagysága a 3 hónapos CHF LIBOR és az OTP hivatalos svájci frank deviza eladási árfolyam függvényében a futamidő alatt jelentősen megváltozhatnak, így az árfolyamváltozás kockázatot jelent az Ön számára”. Ezenfelül az ajánlat kifejezetten utalt gépjármű finanszírozási tájékoztatóra, amely részletesen leírta az árfolyamkockázatot. Ezen tájékoztatás összességében mindenben megfelelt az Európai Unió Bírósága C-26/13. és C-51/17. számú döntéseinek, ugyanis a szerződésben foglalt rendelkezések érthetőek voltak, így a fogyasztó értékelni tudta azt is, hogy akár szélsőséges esetben is ő viseli az árfolyamváltozás gazdasági következményeit. Az árfolyamkockázat fennállása pedig önmagában a kölcsönszerződésből következik, teljesen alaptalan hivatkozás, hogy ezzel az adósnak ne kellett volna számolnia.

- [16] Az alperes fellebbezése megalapozott.
- [17] Az alperes az elsőfokú ítélet megváltoztatását kizárólag a devizakockázatról szóló megfelelő tájékoztatás hiánya miatt hozott közbenső ítéleti rendelkezés kapcsán kérte, így fellebbezés hiányában a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.) 228. § (4) bekezdése alapján jogerőre emelkedtek az ítéletnek a vételi/opciós jog alapításáról és a készfizető kezességéről szóló megállapodások érvénytelenségének megállapítására irányuló keresetet elutasító rendelkezései, illetve nem kifogásolta azt sem, hogy a elsőfokú bíróság nem adott helyt a régi Hpt. 213. § (1) bekezdés a) és b) pontjára alapított érvénytelenségi keresetnek, így ezek elutasítása is jogerős. Ezért a Fővárosi Ítéltábla csak az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás tisztességtelensége szempontjából vizsgálta a szerződés érvényességét.
- [18] A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást a következőkkel kiegészíti.
- [19] Az I. rendű felperes és az alperes 2009. november 17-én, 2010. február 19-én és 2010. július 12-én a kölcsönszerződést módosították. A módosítást minden alkalommal a II. rendű felperes is aláírta kezesként. Valamennyi módosításban azt rögzítették, hogy a szerződés fix törlesztőrésztetű, devizaalapú, változó futamidejű szerződéssé alakul. Ennél a konstrukciónál a futamidő alatt fizetendő havi törlesztés összege állandó, de a futamidő a kamat és az árfolyamkülönbözet (törlesztőrészlet-különbözet) függvényében változhat (maximum 156 hónapig emelkedhet, vagy csökkenhet). Ezenkívül mindegyik szerződésben rögzítették az I. rendű felperes aktuális tartozásának mértékét és ennek elszámolási módját.
- [20] A felperesek által jelen perben megjelölt Ptk. 209. § (1) bekezdése szerinti tisztességtelenség mint érvénytelenségi ok csak általános szerződési feltételek alkalmazása esetén merülhet fel. A 205/A. § (1) bekezdésének fogalom meghatározása szerint általános szerződési feltétel az, amelyet az egyik fél több szerződés megkötése céljából egyoldalúan, a másik fél közreműködése nélkül, előre meghatároz, és amelyet a felek egyedileg nem tárgyaltak meg. Azt, hogy devizaalapú kölcsönszerződést kötnek, ahol a mértékadó devizanem CHF, a felek nyilvánvalóan egyedileg megtárgyalták, hiszen az I. rendű felperesnek választási lehetősége volt, hogy a piacon elérhető hitelezési lehetőségek közül forint vagy devizaalapú konstrukciót választ és az alperesi ajánlatot választja-e. Tehát az I. rendű felperes azt, hogy a jelen konstrukciójú devizaalapú szerződést köti meg, tudatosan, egyedileg döntötte el, így ezen megállapodás nem minősül általános szerződési feltételnek, vagyis a Ptk. 209. §-a alapján érvénytelen sem lehet. Ugyanakkor az azzal kapcsolatos rendelkezések, hogy a devizaalapú konstrukció milyen elszámolási szabályokat és ebből eredően milyen kockázatokat jelent a szerződő fél számára, már általános szerződési feltételnek minősülnek, hiszen ezeket az alperes előre, minden vele szerződő ügyfél részére határozta meg, érvénytelensége vizsgálható. Miután a Ptk. 209. § (1) bekezdése akként rendelkezik, hogy általános szerződési feltétel tisztességtelensége akkor állapítható meg, ha a feleknek a szerződésből eredő jogait és

kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével, egyoldalúan és indokolatlanul a szerződési feltétel támasztójával szerződést kötő fél hátrányára állapítja meg, ebből értelemszerűen az következik, hogy teljes szerződés nem lehet tisztességtelen, pusztán meghatározott általános szerződési feltételek minősülhetnek ilyennek. Ezért az általános szerződési feltételek tisztességtelenségére alapított keresetben a felperesek még akkor is kötelesek megjelölni, hogy pontosan mely feltételek érintettek ezen érvénytelenségi okkal, ha az a jogi álláspontjuk, hogy a szerződési feltételek érvénytelensége a Ptk. 239. § (2) bekezdésére tekintettel a teljes szerződés érvénytelenségére vezet. Ennek a kötelezettségüknek a felperesek bíróság felhívására jelen perben eleget tettek, és a 31. sorszámú beadványban egyértelműen akként nyilatkoztak, hogy a kölcsönszerződés egyedi része utolsó pontjának - korábbi nyilatkozataik alapján ezt a szerződés első oldalának utolsó bekezdésében foglaltakban lehet azonosítani - és az általános szerződési feltételek 7. pontjának a tisztességtelenségére kívánnak hivatkozni, így a kereset érdemben vizsgálható volt.

[21] Az érdemi vizsgálat eredményeképpen azonban a Fővárosi Ítéltábla nem értett egyet az elsőfokú bíróság döntésével. A devizaalapú szerződések devizakockázat telepítéséről és az emiatti elszámolásról szóló rendelkezései a Kúria 2/2014. számú Polgári jogegységi határozatának megfelelően a szerződés főszolgáltatása körébe tartoznak. A Ptk. szerződéskötés idején hatályos 209. § (4) bekezdése még akként rendelkezett, hogy a tisztességtelen szerződési feltételekről szóló rendelkezések nem alkalmazhatók a főszolgáltatást megállapító, illetve a szolgáltatás és ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési kikötésekre. Ugyanakkor a 2/2014. számú Polgári jogegységi határozat, valamint az Európai Unió Bíróságának C-26/13. számú ítéletében kifejtettek szerint a nemzeti bíróságnak a nemzeti jogrend szabályait - amennyire csak lehetséges - az Európai Unió adott területen alkalmazandó jogszabályai szövegének és céljának megfelelően kell értelmeznie, kivéve ha ez contra legem jogértelmezéshez vezetne. A perbeli szerződés megkötésének idején a magyar jog nem tartalmazta a tisztességtelen szerződési feltételekről szóló 13/93/EGK irányelv (irányelv) 4. cikk (2) bekezdésének megfelelő szabályt, amely azt a szűkítő feltételt rögzíti, hogy a szerződés főtárgyát meghatározó szerződési feltételek akkor nem lehetnek tisztességtelenek, amennyiben ezen feltételek világosak és érthetőek. Ugyanakkor a Kúria a jogegységi határozatban akként értelmezte a Ptk.-t a fent kifejtett jogelvre figyelemmel, hogy miután az ennek átültetését megelőzően hatályos jogszabályokból nem vezethető le az irányelv érthetőséget és világosságot előíró szabályainak alkalmazhatatlansága, ezért a devizakockázatról rendelkező szabályok tisztességtelenségét az irányelvre figyelemmel kell megítélni, azaz ezen, egyébként főszolgáltatás körébe tartozó szerződési feltételek tisztességtelensége is fennállhat abban az esetben, ha azok a fogyasztó számára nem voltak világosak és érthetőek.

[22] Az Európai Unió Bíróságának számos döntése foglalkozik azzal, hogy a fogyasztónak nyújtott tájékoztatás - különösen, de nem kizárólag a devizakockázatról szóló - mely esetekben minősül világosnak és érthetőnek, és ezekkel összhangban alkotta meg a Kúria a 6/2013. számú Polgári jogegységi határozat 3. pontját és a 2/2014. számú Polgári jogegységi határozatot. A Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint az ezekben írt, a bíróságokra nézve kötelező szempontokat a később született, egyébként szintén kötelező hatályú európai uniós döntések nem írták felül, azok a jogegységi határozatban foglaltaktól eltérő előírást nem tartalmaznak. A jogegységi határozatok szerint az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződési feltételek akkor tisztességesek, ha ezeknek lényegi tartalmáról a fogyasztót érthetően és világosan tájékoztatták. Ennek ki kell terjednie az árfolyamváltozás lehetőségére, és arra, hogy annak milyen hatása van a törlesztő részletekre, azonban nem terjedhet ki az árfolyamváltozás mértékére. Nem megfelelő a tájékoztatás akkor, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó alappal gondolhatta úgy, hogy az árfolyamkockázat nem valós, vagy az őt csak korlátozott mértékben terheli. Az Európai Unió Bíróságának C-96/14., C-186/16., C-51/17. és C-227/18. számú ítéletei azt a

követelményt mondják ki, hogy a devizakockázatról rendelkező szerződési feltétel akkor világos és érthető, ha a szokásosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó pontos és érthető szempontok alapján értékelheti a szerződésből eredően őt érő gazdasági következményeket, a szerződés átláthatóan feltünteteti azon mechanizmus konkrét működését, amelyre az érintett feltétel utal, azaz úgy kell megfogalmazni a tájékoztatást és a szerződés rendelkezéseit, hogy azok elegendő információt nyújtsanak a kölcsönfelvevők számára ahhoz, hogy utóbbiak tájékozott és megalapozott döntéseket hozhassanak. Tehát összefoglalva: akkor tesz mindennek eleget a pénzintézet, ha arról informálja a fogyasztót, hogy a devizaalapú elszámolás mint a szerződés mechanizmusa azzal a hatással jár, hogy ebből eredően árfolyamkockázat merül fel, amelyet teljes egészében a fogyasztó visel, és hogy az milyen módon befolyásolja fizetési kötelezettségét, amely már a fogyasztó gazdasági kötelezettségeinek változásával kapcsolatos ismeret. Egyik fent felsorolt jogforrás sem kívánja meg azt, hogy az árfolyamváltozás lehetséges okairól, illetve mértékéről is tájékoztatást adjon a hitelező a fogyasztó számára.

- [23] Az ítélet tábla kiemeli, hogy a devizakockázatról rendelkező szabályok tisztességtelenségének megítélése során is alkalmazni kell a Ptk. 209. § (2) bekezdésében és az irányelv 4. cikk (1) bekezdésében foglalt szabályt, mely szerint vizsgálni kell a szerződéskötéskor fennálló minden olyan körülményt, amely a szerződés megkötésére vezetett, továbbá a kikötött szolgáltatás természetét és az érintett szerződés más feltételeivel vagy más szerződésekkel való kapcsolatát. Az Európai Unió Bíróságának több döntése, köztük a C-51/17. számú ítélet 4. pontja is, kiemelte, hogy a szerződési feltételek világosságát és érthetőségét a szerződés megkötésekor fennálló, a szerződés megkötésével kapcsolatos összes körülményre, valamint a szerződés összes többi feltételére figyelemmel kell értékelni. Annak megítélése során, hogy a fogyasztó számára adott tájékoztatás világos és érthető volt-e, nem csak a külön kockázatfeltáró nyilatkozatot vagy kockázatfeltárást célzó szerződéses pontot, hanem azt is vizsgálni kell, hogy a szerződés egyéb rendelkezései mennyire teszik egyértelművé a fogyasztó számára a kockázat fennállását és viselésének szabályait. Kétségtelen, hogy ennek értékelése során figyelemmel kell lenni arra is, hogy ezen szabályok világosságát és érthetőségét nem befolyásolja-e negatívan az, hogy azok egy hosszabb üzletszabályzat különböző részeiben találhatóak, azonban önmagában az a körülmény, hogy nem egy pontban szerepel minden információ, még nem vezet automatikusan a szerződés tisztességtelenségére, hanem ez is egy a mérlegelési szempontok között.
- [24] Jelen esetben külön okiratba foglalt kockázatfeltáró nyilatkozat nem született, és a szerződésben sincs kifejezetten ebből a célból elhelyezett rendelkezés. Ez a régi Hpt. 203. § (6) bekezdése alapján ugyan jogsértő, azonban a speciális ágazati szabály, azaz a régi Hpt. nem fűz ehhez jogkövetkezményt, maga a szerződés pedig ettől nem ütközik jogszabályba. Így ennek a kötelezettségnek a megsértése önmagában nem vezet a szerződés érvénytelenségére, viszont emiatt az alperes által közölt egyéb tájékoztatásnak kell tartalmaznia az itt hiányzó elemeket. Ebben a körben az alperes arra hivatkozott, hogy ezt a követelményt az egyedi szerződés, az üzletszabályzat és a szerződéskötést megelőzően keletkezett okiratok együttesen teljesítik, amit az elsőfokú bíróság nem fogadott el, azonban ezzel a mérlegelésével a Fővárosi Ítélet tábla nem ért egyet.
- [25] A felek között létrejött egyedi szerződésben szerepel, hogy az devizaalapú, változó kamatozású, és az első oldal alján jól látható módon az, hogy az általános szerződési feltételekben szabályozott törlesztőrészlet-változás két tényező: a CHF (svájci frank) LIBOR és CHF (svájci frank) árfolyam függvénye. Ebből már annak egyértelműnek kellett lennie, hogy a törlesztőrészlet változhat, és annak is, hogy ez részben a svájci frank árfolyamának a függvénye. Ezen kívül az egyedi szerződés 2. és 3. oldalán az általános szerződési feltételek (üzletszabályzat) módosításai szerepelnek, amelyek részben éppen a perben vitatott devizaalapú elszámolásról szóló szabályokat érintik. Itt található az

üzletszabályzat 7. pontja, amely általánosságban megint csak rögzíti, hogy amennyiben a felek ekként állapodtak meg, akkor a törlesztőrészletek változnak, majd szerepel, hogy törlesztőrészlet-különbözet - devizaalapú kölcsön esetén - a jelen szerződés szerint számított kamatkülönbözetet és az árfolyamkonverziót is tartalmazó árfolyamkülönbözetet kell érteni. Majd a „Törlesztő részlet változása devizaalapú kölcsön esetén” cím alatt szerepel ismételt az a rendelkezés, hogy ezen változás két tényező függvénye, ám az itt szereplő EURIBOR és euró árfolyam helyett az előző oldalon foglalt módosítás szerint értelemszerűen a CHF LIBOR és a CHF árfolyama számít. Az ezt követő bekezdés teljesen egyértelműen, az átlagfogyasztó számára is érthetően meg is fogalmazza, hogy amennyiben a felek a törlesztőrészlet-változás kapcsán az itt írt EURIBOR-tól és euró árfolyamtól eltérő tényezőkben állapodtak meg, akkor ezen eltérő megállapodás az irányadó, és az ÁSZF-ben szereplő EURIBOR és euró árfolyam helyére be kell helyettesíteni előző oldalon található megállapodásban foglaltakat, azaz a CHF LIBOR és CHF árfolyam fogalmakat. Ezt követően az ÁSZF azt is közli, hogy a törlesztőrészlet-változás mérése havonta, a törlesztőrészletek esedékességekor (a mérési időpontban) történik, ezután a szerződés megadja, hogy a törlesztőrészlet-változás a mérési időpontban esedékes havi törlesztőrészletre eső kamattal és árfolyamkülönbözettel egyezik meg. Ezt követően az is szerepel, hogy a mérési időpontban fennálló, de még nem esedékes hátralévő tőketartozásra is számítható árfolyamkülönbözet. Majd két, átlagfogyasztó számára bonyolult képlet következik, ugyanakkor ezek megértése nem szükséges a törlesztőrészlet-változás lehetőségének és gazdasági hatásainak értékeléséhez, miután az már az eddigiek alapján is nyilvánvaló, hogy a bank havonta árfolyamkülönbözetet számít fel, ami nemcsak a fizetendő törlesztő részletet, de még hátralévő tőketartozást is érinti, és mértéke a forint/CHF árfolyamának változásától függ. Ezután a következő bekezdés a törlesztőrészlet-változás elszámolását szabályozza, mely szerint ez naptári negyedévenként, törlesztőrészlet elszámolólevél és csekk megküldésével történik. Ebből megint csak egyértelmű, hogy a törlesztőrészlet-különbözet fizetési kötelezettséget jelenthet, mivel elszámoló levél mellett ez a bekezdés csekk megküldéséről is szól. Egyértelművé teszi az ÁSZF ezen módosításban szereplő 9/A. és 9/B. pontja is, hogy devizaalapú kölcsönre előtörlesztés esetén a megszűnés napján a tőkére is meg kell fizetni az árfolyamkülönbözetet, amelyre egyébként a törlesztőrészlet-különbözet elszámolásának szabályai között is utalt az alperes. Ezen módosításokat az I. rendű felperes az egyedi szerződéssel együtt, a többi általános szerződési feltételtől elkülönülten is aláírta. Minderre tekintettel az ítéletábra álláspontja szerint a kölcsönszerződésből egyértelmű kellett hogy legyen az I. rendű felperes számára a törlesztőrészlet-változás fogalma, az hogy ez a forint/deviza árfolyamtól függ, és hogy ebből eredően negyedévente többletfizetési kötelezettsége eredhet, így a törlesztőrészlet-változás lehetőségét és annak a gazdasági kötelezettségeire gyakorolt hatását fel kellett ismernie. Az ítéletábra kiemeli, hogy ráadásul ezek a rendelkezések nem az üzletszabályzatban találhatóak, hanem tekintettel arra, hogy ezeket módosították, az alperes kiemelte a szabályokat általános szerződési feltételeket tartalmazó hosszabb okiratból, és az összesen három oldalas egyedi kölcsönszerződésbe emelte be. Ez ugyan nem változtat azon, hogy ezek fogalmilag a Pp. 205/A. § (1) bekezdése szerinti általános szerződési feltételnek minősülnek, ugyanakkor ezáltal ezen, árfolyamkockázatról szóló rendelkezések egy helyen, az általános feltételek közül kiemelve, figyelemfelkeltő jelleggel, összefoglaltan megjelentek a fogyasztó számára.

- [26] A Fővárosi Ítéletábra megállapította a keresetlevélhez csatolt iratok alapján, hogy a felek között több szerződésmódosítás is történt. A legelső, 2009. november 17-én kelt, mindkét fél és a kezes által is aláírt módosítás szerint a szerződést a felek fix törlesztésű, devizaalapú, változó futamidejű konstrukciójú szerződéssé alakították, és a fennálló tartozásra tekintettel meghatározták az ún. tőkenövekmény összegét, a módosítást követően hátralévő futamidőt és a törlesztőrészletet forintban. A szerződés utolsó bekezdésében, az egyéb rendelkezések cím felett szerepel, hogy ennél a konstrukciónál a futamidő alatt fizetendő havi törlesztés összege állandó, de a futamidő a kamat és

az árfolyamkülönbözet (törlesztőrészlet-különbözet) függvényében változhat, maximum 156 hónapig növekedhet, vagy csökkenhet. Az ezt követő két szerződésmódosítás is azt rögzítette, hogy a szerződés fix törlesztőrészletű, devizaalapú konstrukcióvá alakul (bár értelemszerűen erre már az első módosítással sor került), és az I. rendű felperes további tartozásait szintén rögzítették. Ebből az következik, hogy az I. rendű felperesnek a szerződéskötéstől kezdődően 2009-ig, az első módosításig tisztában kellett lennie azzal, hogy negyedévente kiterhelésre került számára a törlesztőrészlet-különbözet, de az elszámoló levélben szerepelnie kellett a különbözetnek akkor is, ha ez számára pozitív elszámolást eredményezett. Az I. rendű felperes ebben a két évben nem, hogy nem jelezte, hogy ezen fizetési kötelezettség vagy elszámolás álláspontja szerint nem szerződésszerű, hanem 2009-ben - amikor ez az eddig is jelentkező különbözet nagyobb összegű lett - olyan megállapodást kötött, amellyel a törlesztőrészlet-különbözet megfizetésének a módját és határidejét változtatta meg annak folyamatos megfizetéséről arra, hogy ezt a futamidő végén, meghosszabbított futamidő alatt törleszti. Így azt lehet megállapítani, hogy a 2009-ben pontosan tisztában volt az árfolyamkockázat fizetési kötelezettségével, és olyan szerződésmódosítást kötött, amely ezt a kötelezettségét fenn is tartotta, csak a megfizetésének módját, idejét változtatta meg. Ez egyrészt alátámasztja azt, hogy az I. rendű felperes már a szerződéskötéskor is tisztában volt a fizetési kötelezettségével, miután ezzel kapcsolatos reklamáció nem látszik, másrészt ezzel a korábbi elfogadását az I. rendű felperes gyakorlatilag meg is erősítette.

- [27] A 2007. július 5-én kelt, ellenkérelemhez csatolt „Megállapodás” szerint az I. rendű felperes ekkor a kölcsönkérelem aláírásával egyidejűleg megismerte egyrészt a kölcsönszerződés tervezetét - tehát a fenti, kiemelt üzletszabályzati rendelkezéseket tartalmazó egyedi kölcsönszerződés már biztosan az I. rendű felperes rendelkezésére állt ekkor -, illetve gépjárművásárlás finanszírozására vonatkozó valamennyi feltételt, továbbá az ajánlatban (táblázatban foglalt) meghatározott teljes éves hiteldíjmutató százalékos mértékét. A szintén az ellenkérelemhez csatolt „Tájékoztató gépjármű finanszírozási ajánlat” végén pedig szerepel az a figyelemfelhívás, hogy a törlesztő részletek a 3 hónapos CHF LIBOR és az OTP hivatalos svájci frank devizaárfolyama függvényében a futamidő alatt jelentősen megváltozhatnak, így az árfolyamváltozás kockázatot jelent az adós számára, és egyébként szerepel figyelmeztetés a kamatváltozásról is. Ezen az okiraton ugyan nem szerepel az I. rendű felperes aláírása, de ez az I. rendű felperes nevére szóló, 2007. július 5-én, azaz a kölcsönkérelem napján elkészített, kifejezetten a perbeli kölcsön adatait tartalmazó ajánlat, amelyről írásban elismerte az I. rendű felperes, hogy egy adatot, azaz a THM-et megismert. Ebből Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint értelemszerűen következik, hogy a teljes ajánlatot meg kellett ismernie, függetlenül attól, hogy erre vonatkozó kifejezett nyilatkozatot nem tett, lévén ezen ajánlat számára készült, és annak egy tartalmi eleme megismerését elismerte, így ebben a körben az elsőfokú bíróságtól eltérő következtetésre jutott.
- [28] Jelen esetben azt nem lehetett megállapítani, hogy az I. rendű felperes számára adott szóbeli tájékoztatás pontosan hogy hangzott el. Az I. rendű felperes előadása szerint semmilyen tájékoztatást nem kapott az árfolyamkockázatról, a meghallgatott ügyletkötő tanú pedig a konkrét szerződéskötése nem emlékezett, azt mondta el, hogy általánosságban tájékoztatták az ügyfeleket devizahitel esetén arról, hogy a törlesztő részlet az árfolyamingadozásától függően nőhet vagy csökkenhet, bár kétségtelen, hogy a korábbi tapasztalatokra figyelemmel arra nem számítottak, hogy olyan összegű ingadozás is előfordulhat, mint ami később történt, de olyat biztosan nem mondtak, hogy bizonyos határ fölött a változás az ügyfelet nem terheli.
- [29] A fentieket összességében értékelve a Fővárosi Ítéltábla arra a következtetésre jutott, hogy az alperes által a felpereseknek a devizakockázat körében nyújtott írásbeli tájékoztatás a szerződésben és az ajánlatban megfelelően világos és érthető volt. Kiemeli, hogy amennyiben az ajánlatban

foglaltakat nem kellene figyelembe venni, a szerződés ismertetett rendelkezései a Kúria és az Európa Unió Bírósága által megfogalmazott tartalmi elemeknek akkor is eleget tesznek, miután mind az árfolyamváltozás valós lehetősége, mind annak hatása az adós gazdasági kötelezettségeire, azaz a törlesztőrészlet-különbözet elszámolásának és fizetésének kötelezettsége kiderült belőlük, azt pedig nem lehet megállapítani, hogy a megfelelő írásbeli tájékoztatással ellentét, annak bármely rendelkezését lerontó szóbeli tájékoztatás elhangzott volna. Így az árfolyamkockázatot az I. rendű felperesre terhelő feltételek tisztességtelensége a Ptk. 209. § (1) és (4) bekezdése szerint nem állapítható meg.

- [30] Ezért a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság rész- és közbenső ítéletének fellebbezett közbenső ítéleti rendelkezését a Pp. 253. § (2) bekezdése szerint megváltoztatta, és ebben a körben a keresetet elutasító döntést hozott. Így valamennyi kereseti kérelem teljeskörűen el lett bírálva, ezért a Fővárosi Ítéltábla erről ítéletben rendelkezett a Pp. 213. §-a alapján.
- [31] Az elsőfokú bíróság a közbenső ítéleti rendelkezésre tekintettel a perköltségről nem döntött, ugyanakkor az eljárás befejezése folytán a másodfokú bíróságnak a teljes első- és másodfokú perköltségről rendelkeznie kellett. A felperesek eredeti keresetükben a szerződés teljes érvénytelenségének megállapítását kérték, így a per tárgyának értéke a szerződéses ellenértékkel egyezik meg, amelyet a felperesek 3.120.000 forintban jelöltek meg, ezt a Fővárosi Ítéltábla elfogadta. Erre tekintettel kötelesek megfizetni a Pp. 78. § (1) bekezdése, illetve 239. §-a alapján a teljes egészében pernyertes alperes részére az első- és másodfokon felmerült jogtanácsosi munkadíjból álló perköltséget. Ennek mértékét az ítéltábla a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja alapján határozta meg az elsőfokú eljárásra 156.000 forintban, és miután csak a közbenső ítéleti rendelkezés ellen fellebbezett az alperes, így a másodfokú eljárásra meg nem határozható pertárgyértéket vett figyelembe, és az IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdése alapján 35.000 forint másodfokú munkadíjat fogadott el. A felperesek az elsőfokú ítéletet lerótták, 48.000 forint megfizetett fellebbezési illetéket pedig kötelesek az alperesnek megtéríteni.

Budapest, 2020. november 10.

. Höbl Katalin s. k.

a tanács elnöke

. Szabó Csilla s. k.. Gyuris Judit s. k.
előadó bíró

bíró

A kiadmány hitelül: